

УДК 350.236

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ФОНДОВОГО РИНКУ

Македон В.В., к.е.н., доцент кафедри інноваційного менеджменту та міжнародної логістики, Дніпропетровський університет імені А. Нобеля (м. Дніпропетровськ);

Тульських І.Л., аспірант кафедри інноваційного менеджменту та міжнародної логістики, Дніпропетровський університет імені А. Нобеля (м. Дніпропетровськ);

Македон В. В., Тульських І. Л. Дослідження проблем розвитку національного фондового ринку.

В статті розглядається сучасний стан фондового ринку України та його проблеми, проводиться порівняльний аналіз економічних показників діяльності українського, польського та хорватського фондових ринків. З огляду на функціонування більш розвинених бірж надаються рекомендації щодо розвитку фондового ринку України та створення сприятливих умов для його розвитку та ефективного функціонування.

В статті систематизовано та детально розглянуто основні проблеми розвитку фондового ринку України, серед яких: низька капіталізація та обмежена ліквідність фондового ринку, переважання неорганізованого фондового ринку, низька якість корпоративного управління та відсутність інформаційної прозорості ринку, слабкий захист прав інвесторів, мізерність активів інституційних інвесторів, відсутність консолідації серед українських бірж, низька активність населення на фондовому ринку тощо.

Узагальнюючи все вищезгадане можна зробити висновок, що не дивлячись на тяжкий стан економіки України та її фондового ринку існують гарні перспективи її подальшого розвитку. З метою якісної перебудови вітчизняного фондового ринку необхідним є реформування більшості складових ринку та усунення перешкод, що заважають його подальшому сталому розвитку. Виконання перелічених заходів підвищить надійність фондового ринку та довіру до нього масових інвесторів. Це забезпечить розкриття інвестиційного потенціалу вітчизняного фондового ринку, перетворить фондовий ринок на важливий елемент вітчизняної фінансової системи та підвищить його роль у забезпеченні економічного зростання України.

Makedon V., Tulskih I. Research of problems of development national fund market.

A modern fund market of Ukraine and his problem condition is examined in the article, the comparative analysis of economic indicators of activity is conducted Ukrainian, Polish and Croatian fund markets. Taking into account functioning of more developed exchanges get to recommendation in relation to fund market development of Ukraine and creation of favourable terms for his development and effective functioning.

The paper systematically and discussed in detail the main problems of the Ukrainian stock market , among which are: low capitalization and limited liquidity of the stock market , the predominance of the informal stock market , poor corporate governance and lack of transparency of the market , weak investor protection , the scarcity of assets of institutional investors , the lack of consolidation of the Ukrainian stock exchanges , low activity of the population in the stock market and so on .

Summarizing all the above , we can conclude that despite the difficult economic situation in Ukraine and its stock market there are good prospects for further development . For the purpose of qualitative restructuring of the domestic stock market should be reformed most of the components of the market and remove obstacles to its further sustainable development. Performing these activities will increase the reliability of the stock market and the credibility of mass investors. This will ensure that the disclosure of the investment potential of the domestic

stock market , the stock market will turn into an important element of the domestic financial system and enhance its role in economic growth in Ukraine .

Македон В. В., Тульских И. Л. Исследование проблем развития национального фондового рынка.

В статье рассматривается современное состояние фондового рынка Украины и его проблемы, проводится сравнительный анализ экономических показателей деятельности украинского, польского и хорватского фондовых рынков. Учитывая функционирование более развитых бирж предоставляются рекомендации относительно развития фондового рынка Украины и создания благоприятных условий для его развития и эффективного функционирования.

В статье систематизированы и подробно рассмотрены основные проблемы развития фондового рынка Украины, среди которых: низкая капитализация и ограниченная ликвидность фондового рынка, преобладание неорганизованного фондового рынка, низкое качество корпоративного управления и отсутствие информационной прозрачности рынка, слабая защита прав инвесторов, скудность активов институциональных инвесторов, отсутствие консолидации среди украинских бирж, низкая активность населения на фондовом рынке и т.п..

Обобщая все вышесказанное можно сделать вывод, что несмотря на тяжелое состояние экономики Украины и ее фондового рынка существуют хорошие перспективы дальнейшего развития. С целью качественной перестройки отечественного фондового рынка необходимо реформирование большинства составляющих рынка и устранение препятствий, мешающих его дальнейшему устойчивому развитию. Выполнение перечисленных мероприятий повысит надежность фондового рынка и доверие к нему массовых инвесторов. Это обеспечит раскрытие инвестиционного потенциала отечественного фондового рынка , превратит фондовый рынок в важный элемент отечественной финансовой системы и повысит его роль в обеспечении экономического роста Украины .

Постановка проблеми. Становлення і розвиток української держави відбувається в умовах глибокої економічної кризи. Вихід з неї залежить від успіхів у здійсненні радикальної економічної реформи, переходу до ринкової економіки. Становлення ефективного ринку цінних паперів в Україні повинно розглядатись у контексті загальних процесів соціально-економічних та політичних реформ, які сьогодні впроваджуються. Будь-які масштабні економічні перетворення залишаться незавершеними без створення конкурентоспроможного фінансового сектора, здатного мобілізувати та надавати реформованій економіці інвестиційні ресурси. Україні в основному завершується процес розробки нормативної бази, яка регламентує діяльність учасників ринку цінних паперів, і розпочинається етап вдосконалення окремих законодавчих актів на підставі аналізу практичної діяльності емітентів, інвесторів та професійних учасників. Цей пласт питань визначає актуальність наукових досліджень, присвячених глибокому аналізу проблем національного фондового ринку, виявлення яких дозволяє визначити шляхи подолання їх подолання та окреслити шляхи розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням фондового ринку України та проблем його функціонування займалися багато вчених, серед яких: О.А. Білоус, М.О. Бурмак, О.І. Гінзбург, Є.П. Григоренко А.П. Данькевич, Г.М. Калач, Г.В. Карпенко, В.В. Корнеєва, А. С. Криклій, О.М. Мозговий, Л.О. Омелянович, В.В. Оскольський, Г.М. Терещенко, О.М. Чемодуров.

Виділення невирішеної проблеми. Враховуючи швидкоплинність процесів на національному та світовому фондових ринках, змінність умов зовнішнього ринкового, економічного, законодавчого та політичного середовища, можемо констатувати необхідність наукових публікацій саме цього спрямування, що розширює уявлення про сучасні процеси на українському фондовому ринку.

Мета дослідження. Метою дослідження є виявлення основних проблем сучасного фондового ринку України та внесення пропозицій щодо шляхів їхнього вирішення.

Результати дослідження. Фондовий ринок – це сегмент фінансового ринку, на якому здійснюється емісія, купівля та продаж цінних паперів. Фондовий ринок являє собою багатогранну своєрідну економічну систему, вагому складову національної економіки країни. Він сприяє акумулюванню капіталу для інвестицій у виробничу і соціальну сфери, структурній перебудові економіки, підвищенню добробуту кожної людини шляхом володіння і вільного розпорядження цінними паперами.

Основною функцією, яку виконує ринок цінних паперів в економіці країни є перерозподіл інвестиційних ресурсів та забезпечення грошовим капіталом потреб виробництва. Для виконання цієї функції має діяти розвинена інфраструктура фондового ринку, бути запроваджений широкий спектр інструментів та ефективні механізми взаємодії учасників ринку.

Становлення українського фондового ринку почалося з набуттям Україною незалежності у 1991 році. В цей же час і з'явилася Українська фондова біржа – перша торгівельна площадка. Нажаль, зародження фондового ринку в Україні почалося в умовах відсутності необхідної практики та досвіду, що неминуче позначилося на його подальшому розвитку.

За 22 роки відбулося багато різноманітних перетворень. Сьогодні фондовий ринок України має ознаки як європейської, так і американської моделі фондових ринків. Він представлений більш ніж десятком торгівельними площадками, але основний інтерес представляють три площадки: Українська фондова біржа, Перша фондова торговельна система (ПФТС) та Українська біржа (УБ). Українська фондова біржа була зареєстрована в 1991 році та була першим на Україні організованим ринком цінних паперів. Українська фондова біржа відігравала важливу роль в процесах грошової приватизації з використанням біржового механізму ціноутворення. Роль Української фондової біржі поступово знизилася з появою в 1996 році ПФТС. У 2008 році з'явилася ще одна торгівельна площадка - Українська біржа, що з часом зайняла важливе місце на фондовому ринку України. Розглядаючи фондовий ринок України, ми будемо приділяти увагу показникам двох торгівельних площадок: ПФТС та УБ, що на даний момент займають домінуючу позицію [6].

Механізм функціонування фондового ринку будь-якої країни є дуже складним. Розглядаючи діяльність фондового ринку України цікаво порівняти його з фондовими ринками найближчих сусідів України: Польщі та Хорватії, що мають схоже територіальне розташування та були створені одночасно з українським у 1991 році. З приведеної нижче таблиці ми можемо зіставити деякі показники діяльності фондових ринків цих трьох країн. (табл. 1.).

На перший погляд, дивлячись на данні таблиці можна зробити висновок, що українській фондовий ринок динамічно розвивається, але при більш детальному розгляді показників можна побачити, що, не дивлячись на окремі позитивні тенденції фондовий ринок залишається одним з найбільш слабких елементів української фінансової системи.

Розглядаючи приведені вище показники дуже важливим є зазначити, що в річному обороті ПФТС (89,45 млрд. грн) обсяг торгів по облігаціям внутрішньої державної позики складає 82% від загального обсягу торгів на біржі за 2012 рік, ще 15% складають корпоративні облігації, в той час, як торгівля акціями склала лише близько 2% від загального обсягу. Такі дані свідчать про те, що український ринок знаходиться на початковій стадії свого розвитку та має багато проблемних аспектів, це пояснює його низьку ліквідність і конкурентоспроможність [1].

З таблиці 1 видно, що не дивлячись на те, що на українському фондовому ринку більше компаній, що представлені в лістингу, обсяг торгів менший ніж на польській фондовій біржі отже такий начебто великий вибір фінансових інструментів не допомагає збільшити кількість операцій за цими фінансовими інструментами. Існує обмеженість

цінних паперів, які реально використовуються на вітчизняних фондових ринках, порівняно з аналогічними ринками розвинутих держав. Серед цінних паперів внесених до біржових списків близько 80% цінних паперів не відповідають умовам лістингу та вносяться до біржових списків як позалістингові цінні папери.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика фондових ринків України, Польщі та Хорватії [10]

Країна	Рік створення фондового ринку	Кількість торговельних площадок	Назва індексу	Приріст індексу за 2012 рік	Кількість компаній в лістингу	Грошовий обіг за 2012	Приріст грошового обіг	Капіталізація	Міжнародне визнання
Україна	1991	3	PFTS	↓ 40%	1437	11 млрд. дол.	↑67,5 %	17,6 млрд. дол.	+
			UX	↑ 13%	313	1,4 млрд. дол.	↑366 %		
Польща	1991	1	WIG	↑ 14%	440	65,5 млрд. дол.	↓25%		+
Хорватія	1991	1	CROBEX	↑ 9%	376	739 млн. дол.	↓35		

Також, можна зробити висновок, що більша частина грошового обігу на українських біржах синтетично створена, тому що акції українських компаній не є такими ліквідними і не торгуються настільки часто, щоб формувати такий грошовий обіг.

Для більшої наглядності приведемо графіки двох найпопулярніших українських індексів: PFTS (Рис. 1.) та UX (Рис. 2.).

Рис. 1. Графік індексу PFTS у період 2011-2013 рр. [3]

Рис. 2. Графік індексу UX в період травень 2012 р. - жовтень 2013 р. [3]

Якщо розглянути графіки PFTS та UX можна побачити, що обидва індекси на протязі декількох років не дивлячись на тимчасові коливання у сторону зростання все ж таки показують стійку тенденцію до падіння. Ці індекси основані на вартості акцій найуспішніших українських компаній та ринкова вартість їх акцій, а отже і вище приведені індекси характеризують загальний стан економіки України в цілому.

Дивлячись на лінії підтримки та опору ми можемо побачити, що як індекс PFTS, так і UX рухаються строго у своєму ціновому коридорі. Порівнюючи ці два графіки можна побачити, що лінії коливання індексів точно повторюють одна одну.

Отже ми бачимо, що ці два індекси практично дублюють один одне, і нажаль, значення індексів навіть не долають середину цінового коридору, що свідчить про те, що немає ніяких передумов до розвороту тренду та початку інтенсивного росту цих індексів.

Стан українських індексів – це не причина недосконалості фондового ринку України, а скоріш її результат.

Визначною рисою розвитку фондового ринку України є переважання неорганізованого фондового ринку над організованим. За межами регульованого ринку, в так званому приватному режимі, відбувається торгівля майже 80–90 % акцій. При цьому на неорганізованому ринку достатньо часто укладаються угоди із акціями неіснуючих або збанкрутілих підприємств, які не мають жодної цінності, через брак впорядкованої системи реєстру вони залишаються в обігу та використовуються у нелегальних фінансових схемах. Натомість регульовані ринки в Україні становлять мізерну частину національного ринку цінних паперів, є інституційно розпороченими і значною мірою віртуальними, на них відбувається здебільшого формальна реєстрація угод з цінними паперами, а не їх реальне виконання [8].

Згідно до статистики на українському фондовому ринку по найпопулярнішим українським акціям здійснюється близько 10-20 угод протягом тижня, по менш популярним акціям здійснюється близько 1-2 угод на тиждень. Такі низькі показники обумовлені дуже низькою ліквідністю вітчизняних акцій, а такий малоліквідний ринок не представляє інтересу для інвесторів. Таким чином однією з найважливіших проблем українського фондового ринку є дуже низька ліквідність акцій представлених на ньому.

Через низьку ліквідність українського фондового ринку головну роль на ньому відіграють нерезиденти. В українських інвесторів немає достатніх коштів для ефективної маніпуляції на ринку та протистояння іноземному капіталу. Тенденцію задають іноземні інвестори, які вводячи та виводячи свої капітали можуть суттєво змінювати ситуацію на ринку, вітчизняним інвесторам залишається тільки слідувати вже заданій тенденції.

Низький рівень капіталізації не спонукає емітентів розміщувати акції на українських майданчиках, тому українські підприємства надають перевагу IPO на Варшавській чи Лондонській біржах. Про наміри провести IPO у Варшаві у 2013 році заявляла не одна українська компанія, серед них, зокрема, група агрокомпаній з «Cereal Planet PLC». На сьогодні на польських майданчиках торгується 12 вітчизняних компаній, 11 з яких входять у індекс WIG-Ukraine, в якому представлені виключно українські підприємства (табл. 2).

Збільшити ліквідність українського ринку міг би обов'язковий подвійний лістинг. Так, українські компанії отримали б можливість розміщувати ЦП на зарубіжних ринках, а підприємства, які вже котируються на закордонних біржах, могли б торгуватися і на вітчизняних майданчиках.

Розмови про паралельний лістинг велися ще з 2011 року, втім певний прогрес у цьому питанні намітився лише зараз.

У квітні НКЦПФР затвердила перелік із 69 бірж, на яких мають бути допущені до обігу ЦП іноземних емітентів, що планують отримати допуск до обігу цінних паперів в Україні. Крім того, регулятор затвердив порядок про розміщення та обіг цінних паперів українських емітентів за межами країни, який передбачає можливість лістингу за кордоном до 75% акцій компанії [9].

Таблиця 2

Компанії, які входять до індексу WIG-Ukraine [10]

	Кількість акцій у індексі, млн.	Вартість акцій у індексному кошику, тис. злотих
KERNEL	13,807	688693,16
ASTARTA	9,256	451692,8
IMCOMPANY	9,809	129773,07
OVOSTAR	1,558	127 756,00
MILKILAND	8,426	93 612,86
KSGAGRO	5,126	47005,42
KDMSHIPNG	996	36055,2
COALENERGY	11,253	30 383,10
AGROTON	6,610	15 930,10
SADOVAYA	10,771	10 340,16
WESTA ISIC	11,033	7 612,77

Нажаль ще одним фактором, що не сприяє розвитку українського фондового ринку є те, що кількість вітчизняних інвесторів, які готові вкладати свої гроші в фінансові інструменти справді мізерна. Згідно зі статистичними даними станом на 2008 рік тільки 7% населення України взагалі знають про існування фондового ринку та що в нього можна вкладати гроші, та тільки 1% українців користується перевагами роботи фондових ринків. Це дуже мала кількість людей, що готові розвивати вітчизняну економіку та збільшувати свої капітали за рахунок фінансових ринків. Більшість українців вважають менш ризикованим не вкладати свої гроші взагалі нікуди. Однак, велика кількість українців вважає більш привабливим та менш ризикованим шляхом збільшення своїх статків відкриття депозитних рахунків в банківських установах. Так у 2008 році фізичними та юридичними особами було вкладено близько 160 млрд. грн. на банківські депозити, в той час як у фондовий ринок було вкладено 2 млрд. грн.

Низька активність населення є серйозною перепорою розвитку фондового ринку в Україні, що пов'язано із загальним низьким рівнем фінансової грамотності населення України, нерозумінням ролі фондового ринку та сутності його фінансових інструментів, недовірою населення до фінансових інструментів довгострокового вкладення капіталу та низьким рівнем доходів населення.

Серйозною проблемою розвитку вітчизняного фондового ринку є недосконалість системи розкриття інформації емітентами та професійними учасниками ринків, недотримання ними стандартів корпоративного управління, які стосуються надання достовірної інформації. Це тягне за собою відсутність належної інформаційної прозорості, перешкоджає оцінці інвестором реальної вартості і потенціалу українських підприємств, призводить до недооцінки їх інвестиційних намірів, стримує прийняття ними відповідних інвестиційних рішень.

В 2006 році був прийнятий новий закон «Про цінні папери та фондову біржу», який передбачає прозорість фондового ринку через впровадження системи розкриття інформації. Емітенти, що здійснили публічне розміщення цінних паперів, зобов'язані вчасно і в повному обсязі розкривати інформацію про фінансово-господарський стан і результати діяльності емітента. На законодавчому рівні такий закон прийнято, але нажаль насправді він не має повної реалізації [7].

Невеликий інтерес інвесторів до фондового ринку в нашій країні також обумовлений недосконалістю законодавчої та правової бази його функціонування. Нормативна база, що врегульовує стосунки у фондовому секторі не відповідає вимогам міжнародних стандартів, таким чином інвестори ніяк не захищені зі сторони держави.

Особливу увагу треба звернути на недосконалу систему обліку прав власності на цінні папери, яка не відповідає міжнародним стандартам та провідній міжнародній практиці. Зокрема дуже поширеними є затримки та безпідставні відмови при перереєстрації прав власності, організаційна та технічна неузгодженість діяльності зберігачів та реєстраторів, низький рівень обміну інформацією між ними.

В Україні фондові ринки мають дуже слабку технічну оснащеність. Тільки починаючи з 2009 року компанії що надають послуги торгівлі на фондовому ринку стали пропонувати своїм клієнтам послугу Інтернет-трейдингу, хоча ця послуга є дуже популярною у всьому світі. Вона дозволяє фізичній особі самостійно здійснювати угоди з покупки та продажу фінансових інструментів за допомогою мережі Інтернет та виплачуючи комісійну платню за здійснення угоди брокеру. Відсутність налагодженої роботи технічних засобів уповільнила залучення широкого кола індивідуальних інвесторів, але у кінці 2011 році за допомогою інтернет трейдингу кількість фізичних осіб, які беруть участь в операціях українських фондових бірж сягнула позначки 10 тис. чоловік [9].

В діяльності фондового ринку України приймає безпосередню участь велика кількість таких установ, як: Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національний банк України, Фонд держмайна України, Міністерство фінансів України, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України, Рахункова палата України, Державна податкова адміністрація України, Державний комітет статистики України, Державна служба фінансового моніторингу України, Антимонопольний комітет України, банки, біржі, та інші учасники фондового ринку.

Проблема в тому, що теоретично фондовий ринок України є сформованим сегментом фінансового сектору, що включає в себе всі елементи структури, що властиві ринкам цінних паперів розвинених країн, але фактично існує сукупність інститутів, кожний з яких зацікавлений в отриманні зиску тільки в межах своєї фінансової одиниці, але не в межах всього фондового ринку.

Також наявність декількох торгівельних площадок, на яких проводиться торгівля ускладнює контроль над операціями з цінними паперами та розповсюдження достатнього об'єму інформаційних індикаторів щодо кількісних та якісних параметрів цих операцій.

Аналіз сучасного стану фондового ринку України показав, що наш ринок цінних паперів значно відстає від рівня розвитку фондових ринків як в промислово розвинених країнах, так і в країнах з перехідною економікою. Такий ринок не відповідає потребам економіки країни та не може ефективно акумулювати та перерозподіляти інвестиційні капітали між різними сферами економіки. Такий стан фондового ринку, його недостатня розвиненість, стримує збільшення інвестицій, необхідних для підвищення конкурентоспроможності реального сектору економіки [2, 8].

За роки функціонування українського фондового ринку вдалося досягти певних позитивних результатів. Комісія з цінних паперів та фондового ринку і «Агенство з розвитку інфраструктури фондового ринку» постійно проводить ряд вдосконалень нормативно-правової бази, інфраструктури, поступово підвищується рівень знань населення щодо роботи фондового ринку. Завдяки широкому використанню інформаційних технологій було розроблено систему електронної подачі звітності емітентів цінних паперів та створено єдину інформаційну базу учасників фондового ринку. Деякі заходи, такі як: запровадження нових інструментів на фондовому ринку, зосередження торгів цінними паперами на фондових біржах, та деякі інші все ще очікують на реалізацію. Нажаль не всі перетворення відлагоджені та працюють так, як було заплановано, деяких перетворень недостатньо, але для будь-яких змін потрібен час.

Розвиток фондового ринку України повною мірою залежить від конкретних заходів розвитку фінансової системи, що будуть здійснені державою. Подальший розвиток фондового ринку не можливий виключно на основі саморегуляції ринкових відносин, тому темпи розвитку фондового ринку його якісні аспекти та розкриття його

інвестиційного потенціалу залежать від конкретних заходів державної політики в сфері фінансового сектора.

З метою вирішення більшості вищеперерахованих проблем та забезпечення ефективного розвитку фондового ринку України Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку у вересні 2010 презентувала Програму розвитку фондового ринку на 2011-2015 роки [5].

Насамперед документ пропонує механізми вирішення проблем низької ліквідності ринку, поліпшення його інфраструктури та спрощення валютного регулювання. Програма містить понад 120 заходів із подолання проблем. Таким чином розробка власної стратегії розвитку фондового ринку дозволить Україні інтегрувати в світовий фондовий ринок, вирішити питання щодо залучення ресурсів та зміцнити національну конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

Треба пам'ятати, що фондовий ринок України знаходиться на самому початку свого розвитку. Він повинен пройти всі складні та важкі етапи свого становлення, хвороби, росту, для того, щоб стати реальним індикатором економіки та ефективним механізмом інвестування, а не відірваним від реалій спекулятивним інструментом, яким він є сьогодні. Без активної участі держави та окремих громадян пройти цей шлях неможливо [5].

Для покращення ситуації на фондовому ринку України потрібні координовані дії Парламенту, Уряду та Фонду державного майна України. Терміново необхідно створити систему інформування і консультування населення щодо ситуації на фондовому ринку, більш активно розвивати накопичувальну пенсійну систему, проводити приватизацію державних підприємств переважно через фондову біржу. Все це дозволить достатньо швидко зробити український фондовий ринок прозорим, ліквідним та ефективним.

Сильний та ефективний фондовий ринок є, в першу чергу, показником сильної та ефективної економіки. Розвиток виробничої та фінансової сфери повинен проходити паралельно. Промисловий потенціал України достатньо великий, не дивлячись на відсталу інфраструктуру та застарілі виробничі фонди, наша країна має великий промисловий потенціал. З нормальним розвитком вітчизняної економіки, який привабить інвестиції почнеться інтенсивний розвиток фондового ринку.

Майбутнє українського фондового ринку неможливе без проведення реформ більшості складових ринку та усунення перепонів, що заважають цьому розвитку. Держава повинна збільшити капіталізацію, ліквідність та прозорість фондового ринку. Вирішення цих проблем можливе за допомогою розширення пропозиції цінних паперів з високими інвестиційними характеристиками, введення нових видів фінансових інструментів, впровадження системи ефективного контролю за дотриманням норм чинного законодавства всіма учасниками інвестиційного процесу, внесення змін у податкове законодавство. Своїми діями держава повинна сприяти розвитку та становленню потужних інституційних інвесторів. Необхідним є вдосконалення ринкової інфраструктури та забезпечення її надійного функціонування шляхом модернізації депозитарної системи, консолідації інформаційної та технологічної біржової системи фондового ринку, підвищення вимог до професійних учасників фондового ринку.

Не зайвим також було б об'єднання двох домінуючих бірж України ПФТС та «УБ» для надання більш якісних послуг та спрощення моніторингу та обліку фінансових операцій. Така практика застосовувалася в ряді країн економічні показники однієї з них, - Хорватії, були розглянуті в Таблиці 1. (В березні 2007 р. Загребська фондова біржа об'єдналася з Вараждинською фондовою біржою). Іншим варіантом не включаючим об'єднання двох бірж є забезпечення їх синхронної роботи.

Принципами міжнародного стандарту фондового ринку є прозорість, відкритість, доступність, упорядкованість та конкурентність. Тому, до пріоритетних напрямків розвитку фондового ринку можна віднести: розвиток нормативно-правової бази у сфері регулювання інститутів спільного інвестування, ринку похідних цінних паперів,

удосконалення механізмів корпоративного управління, забезпечення захисту прав акціонерів та вдосконалення механізмів розкриття інформації у діяльності емітентів цінних паперів. Для забезпечення стабільного розвитку фондового ринку в Україні головною метою повинно стати залучення інвестиційних ресурсів для спрямування їх на оновлення виробничого потенціалу та забезпечення подальшого зростання виробництва.

Висновки: В статті було систематизовано та детально розглянуто основні проблеми розвитку фондового ринку України, серед яких: низька капіталізація та обмежена ліквідність фондового ринку, переважання неорганізованого фондового ринку, низька якість корпоративного управління та відсутність інформаційної прозорості ринку, слабкий захист прав інвесторів, мізерність активів інституційних інвесторів, відсутність консолідації серед українських бірж, низька активність населення на фондовому ринку тощо.

Узагальнюючи все вищезгадане можна зробити висновок, що не дивлячись на тяжкий стан економіки України та її фондового ринку існують гарні перспективи її подальшого розвитку. З метою якісної перебудови вітчизняного фондового ринку необхідним є реформування більшості складових ринку та усунення перешкод, що заважають його подальшому сталому розвитку. Виконання перелічених заходів підвищить надійність фондового ринку та довіру до нього масових інвесторів. Це забезпечить розкриття інвестиційного потенціалу вітчизняного фондового ринку, перетворить фондовий ринок на важливий елемент вітчизняної фінансової системи та підвищить його роль у забезпеченні економічного зростання України.

Список використаних джерел:

1. Національний банк України. Генеральний департамент грошово-кредитної політики. Монетарний огляд за 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=503712>
2. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua/fund/info> – Назва з титул. Екрана.
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Про соціально-економічне становище України за 2010 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> – Назва з титул. Екрана.
4. Офіційний сайт Національного банку України. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/dynamics.htm – Назва з титул. Екрана.
5. Програма розвитку фондового ринку на 2011 – 2015 роки, схвалена рішенням ДКЦПФР від 21.09.2010 р., № 1478 [Електронний ресурс] // Одеське територіальне управління ДКЦПФР. – Режим доступу: http://www.ssmc.odessa.gov.ua/Main.aspx?sect=Page&ID_Page=29664&id=292
6. Фондовий ринок: криза не закінчується. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minprom.ua/print/122657.html>
7. Фондовый рынок Украины: развитие и влияние мировых тенденций на современном этапе развития http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/57961.doc.htm
8. Чемодуров О. Капіталізація фондового ринку та економічне зростання / О. Чемодуров // Економіка України. – 2011. - № 9 (598). – с. 53-60.
9. Щедрин Ю. Фондовый рынок украины. проблемы и перспективы развития / Ю. Щедрин // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2009/11/blog-post_26.html
10. Международная Ассоциация бирж стран СНГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mab.micex.ru/houses/20>

Ключові слова: фондовий ринок, фондова біржа, фондовий індекс, ринок цінних паперів, інвестиції.

Ключевые слова: фондовый рынок, фондовая биржа, фондовый индекс, рынок ценных бумаг, инвестиции.

Keywords: fund market, exchange stock, fund index, market of equities, investment.

УДК 338.124.4

ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ НЕСТАБИЛЬНОСТЬ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА ЭКОНОМИКИ СТРАН МИРА

Хаджинов И.В., профессор кафедры «Международная экономика» Донецкого национального университета, д.э.н., доцент

Хаджинов И.В. Финансово-экономическая нестабильность и её влияние на экономики стран мира.

В статье обосновывается необходимость применения различных стратегий, инструментов и методов антикризисного управления на различных уровнях управления. В целях обеспечения устойчивости функционирования все субъекты рыночной экономики, включая макро-, мезо- и микроуровень, применяют различные стратегии, инструменты и методы управления. Их набор зависит от их организационно-правовой формы, вида и масштабов деятельности. Новые требования времени существенно изменяют основные параметры антикризисного управления, значительное увеличение его масштабов, а также предполагают трансформацию антикризисного управления в антикризисное бизнес-регулирование. В рамках достижения целей, выполнения функций антикризисного бизнес-регулирования с использованием соответствующих инструментов государство применяет различные методы воздействия – прямые и косвенные, административные и экономические. Государственное антикризисное регулирование представлено видами: нормативно-законодательным, финансовым, государственной промышленной политикой, перераспределением доходов. Сделан вывод, о том, что на данный момент сохраняется маловероятный риск неожиданно быстрого роста цен на энергию и продовольствие в условиях восстановления роста ведущих экономик мира по причине мягкой кредитно-денежной политики, проводимой центральными банками, и ограниченных возможностей увеличения производства большинства видов энергетического и продовольственного сырья. В случае резкого роста цен некоторые страны СНГ могут столкнуться с трудностями и будут нуждаться в поддержке соседей по региону. Однако для региона в целом такой рост был бы благоприятен.

Khadzhynov I. Financial and economic instability and its impact on the economies of the world.

The article explains the need to use different strategies, tools and methods of crisis management at various levels of government. In order to ensure the sustainability of all the actors of the market economy, including macro-, meso- and micro-level, use a variety of strategies, tools and management techniques. Their combination depends on the legal form of organization, the type and scope of activities. Modern time requirements substantially change the basic parameters of crisis management, a significant increase in its scope, as well as suggest the transformation crisis management crisis in business regulation. As part of achieving the objectives, perform the functions of anti-recessionary business regulation using appropriate tools the state uses different methods of influence - both direct and indirect, administrative and economic. State crisis management represented by the species: the legal and regulatory,